

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n vuoden 2006 talouskatsaus — Euroalueen vahvistaminen: politiikan painopisteet”

KOM(2006) 714 lopullinen — SEC(2006) 1490

(2008/C 10/22)

Euroopan komissio päätti 11. tammikuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon *EU:n vuoden 2006 talouskatsaus — Euroalueen vahvistaminen: politiikan painopisteet*.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 4. syyskuuta 2007. Esittelijä oli Umberto **Burani** ja apulaisesittelijä Olivier **Derruine**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 26.–27. syyskuuta 2007 pitämässään 438. täysistunnossa (syyskuun 26 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 133 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea kannattaa komission asiakirjaa suurelta osin mutta tekee kuitenkin muutamia huomioita, joista eräät se on esittänyt jo aiemmin, myös ennen euron käyttöönottoa. Komissio kritisoi epäsuorasti eräitä jäsenvaltioiden politiikkaan liittyviä näkökohtia. ETSK yhtyy kritiikkiin asiasisällön osalta mutta muistuttaa, että hallitusten on usein otettava huomioon pakottavia sisäpoliittisia tarpeita tai ulkoisia tapahtumia (energiakriisit, sotilaallinen toiminta jne.), joihin ne eivät voi vaikuttaa.

1.2 Budjettipolitiikan pitkän aikavälin kestävyyttä ei voida varmistaa, mikäli peräkkäisten hallitusten poliittiselta linjalta puuttuu jatkuvuus. Samaa voidaan todeta rakenneuudistuksista: kulloistenkin hallitusten linjaukset vaikuttavat niihin huomattavan paljon. ETSK ottaa nämä seikat huomioon ja toteaa komission tapaan, että rakenneuudistukset olisi saatettava päätökseen riittävän johdonmukaisesti.

1.3 Tavara- ja palvelumarkkinoiden joustavuus on sellainen talouspolitiikan osatekijä, josta hallitusten on pyrittävä sopuun työmarkkinaosapuolten kanssa. Markkinoiden vapauttaminen on johtanut eri maissa ja aloilla erityyppisiin tuloksiin, ja ne tulee toteuttaa harkitsevasti, siten että kunkin maan ja alan erityisoloit otetaan huomioon.

1.4 Rahoitusmarkkinoiden yhdentäminen, joka on jo toteutettu yrityksille suunnatuissa palveluissa, on ongelmallisempaa vähittäismarkkinoilla, mutta useimmat esteet ovat kuitenkin luonteeltaan objektiivisia (mm. kielierot, palvelujen sisältö). Tällaisia ongelmia ei voida ratkaista lainsäädännön tai sääntelyn avulla, vaan markkinoiden on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava ne itse. Nykyiset säännöt riittänevät yhdentämisen jatkamiseksi. Se, mitä tarvitaan, ovat normit, joiden avulla varmistetaan

mahdollisimman hyvä kuluttajien etujen suoja ja tarpeen mukaan markkinoiden valvonta.

1.5 Kuten komissio esittää, palkkojen määräytymismekanismissa olisi otettava huomioon rahaliiton vaikutukset. Omasta puolestaan ETSK toivoo, että talous-, raha- ja työllisyyspolitiikkoja voitaisiin lähentää järjestämällä euroryhmän ja työllisyysneuvoston yhteisiä kokouksia. Lähentyminen — vaikka vain periaatteellinenkin — voisi parantaa edellytyksiä eri politiikkojen todelliseen yhdenmukaistamiseen ajan myötä.

1.6 Komission suositus, että kansainväliseen ulottuvuuteen tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota, on vastaus kritiikkiin, jota ETSK esitti jo ennen euron käyttöönottoa. Aasian maiden nopeaa kehitystä ei tulisi pitää uhkana vaan pikemminkin kilpailukyky- ja innovointihaasteena, johon tulee vastata.

1.7 Hallitusten tulisi edistää määrätietoisesti euroalueen toimintaa. Niiden ei tulisi panna kotimaan talouden ongelmia euron syyksi eikä jättää mainitsematta yhteisen rahan käyttöönotosta taloudelle koitunutta hyötyä. Lisäksi olisi toivottavaa, että maat, jotka eivät liittyneet euroalueeseen heti euron tultua käyttöön, ilmaisivat selvästi tulevat aikeensa. Tieto on tarpeen paitsi euroalueen kansalaisille myös euroalueen tulevan politiikan määrittämiseksi siten, että tiedetään, kuinka monta ja mitkä kansantaloudet siihen osallistuvat.

1.8 ETSK huomauttaa, että euroalueelle voitaisiin jälleen vaatia edustajan paikkaa Kansainvälisessä valuuttarahastossa, koska euro on noussut merkittäväksi kansainväliseksi valuutaksi. Tarkoituksena ei ole, että jokin nykyisistä jäsenistä joutuisi luopumaan edustuksesta vaan että jäseniä tulisi yksi lisää. Edustuksen vastustaminen sillä perusteella, etteivät IMF:n säännöt salli sitä, vaikuttaa hieman ontolta tai keinotekoiselta.

1.9 Lisäksi esitetään varsin kiistanalainen ajatus Euroopan vakautusrahaston perustamisesta. Tarkoituksena on vain tunnustella maaperää mahdollista myöhempää tarkastelua varten. Rahastoon kerättäisiin varoja taloudellisesti hyvien kausien budjettilyijäämistä, ja siitä rahoitettaisiin yhteisön edun mukaisia hankkeita.

1.10 Komitea pitää komission asiakirjaa yleisesti ottaen hyväksyttävänä mutta huomauttaa, ettei siinä — eikä myöskään runsaassa euroa käsittelevässä dokumenttiaineistossa — kiinnitetä riittävästi huomiota yhteisen rahan poliittiseen ulottuvuuteen. Euron merkitys, vaikutukset ja tulevaisuudennäkymät ulottuvat paljon muuhunkin kuin vain talous-, rahoitus- tai sosiaalisuymiin. Unionin pitää koossa päätös siitä, että eri maat yhdistävät etunsa ottamalla käyttöön yhteisen rahan.

2. Johdanto

2.1 Komissio on julkaissut tiedonannon EU:n vuoden 2006 talouskehityksestä. Asiakirjassa tarkastellaan erityisesti euroalueen vahvistamiseen liittyviä politiikan painopisteitä. Tiedonanto pohjautuu asiakirjaan *Adjustment Dynamics in the Euro area — Experiences and Challenges* (1), joka on — kuten tausta-asiakirjat yleensä — arvokas tietolähde lisäpohdintoja varten.

2.2 ETSK:n tapana on kommentoida komission vuosittain julkaisemia asiakirjoja oma-aloitteisessa lausunnossa (2). Käsillä olevassa lausunnossa komitea palauttaa mieliin ja vahvistaa aiemmin esittämänsä kannat ja suositukset, jotka toistetaan lausunnossa tarvittaessa. Komitea haluaa myös antaa panoksensa Emun toimintaa koskeviin pohdintoihin esittämällä uusia toimintatapoja, kuten euroalueen talous- ja työllisyysministerien yhteisten neuvoston kokousten pitämistä. Lisäksi esitetään alustavasti, että perustettaisiin Euroopan vakautusrahasto.

2.3 Toisaalta tarkasteltaessa euron historiaa ei voida olla huomaamatta, että useat komission viime aikoina toteuttamat tai suosittamat toimenpiteet vastaavat huomioita, jotka ETSK esitti vuonna 1997 antamassaan lausunnossa (3) vakaus- ja kasvusopimuksen **eräiden peruseriaatteiden joustamattomuudesta**. Komitea huomautti tuolloin, ettei suhdanteita ja kansallisten politiikkojen luonnetta ollut otettu asianmukaisesti huomioon päätettäessä viitearvoista ja niiden soveltamisesta. ETSK:n esittämät ehdotukset eivät saaneet tuolloin vastakaikua, mutta aika on osoittanut ne päteviksi. (4)

(1) Alustava asiakirja, joka kuuluu talouden ja rahoituksen pääosaston julkaisemaan sarjaan *The EU Economy Review*.

(2) Ks. liitteessä oleva luettelo aiemmista talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja käsittelevistä lausunnoista.

(3) Lausunto talous ja rahaliiton kolmannen vaiheen ehdoista, EYVL C 287, 22.9.1997, s. 74.

(4) ETSK ehdotti muun muassa, että etenkin alijäämää ja julkista velkaa koskevia lähentymisparametreja tulisi "tarkistaa säännöllisesti, esimerkiksi kymmenen vuoden välein". Ehdotusta ei hyväksytty, mutta myöhemmin on osoittautunut, että vakaus- ja kasvusopimusta olisi tarkistettava jo ennen ETSK:n ehdottamaa kymmenen vuoden määräaika.

2.4 Alussa esiintynyt realismin puute heijastuu nyt euroryhmän maiden **talouspolitiikkojen arvosteluna**, joka on perusteltua mutta joka oli ennustettavissa jo alusta lähtien. Arvostelijoiden mukaan kansallisten talousarvioiden tulisi pohjautua **yhteisiin makrotaloudellisiin oletuksiin**. Marraskuun 6 päivänä 2006 pidetyssä euroalueen maiden ministerikokouksessa ilmaistu puheenjohtajan tahto ei ole toteutunut käytännössä, vaan on vielä pitkä matka siihen, että kansalliset talousarviot laadittaisiin asianmukaisesti **koordinoidun talouspolitiikan** perusteella.

2.5 Toisaalta tulee ymmärtää, että talouspolitiikkoja on erittäin vaikea koordinoida, koska sosioekonomiset tilanteet ja poliittiset tavoitteet vaihtelevat maittain ja ovat joskus erisuuntaisia. Jo talouspolitiikkojen saaminen **tavoitteiltaan yhteneviksi** olisi merkittävä edistysaskel. Lähentymiseen vaikuttavat monenlaiset tekijät, mutta tärkein niistä on **työllisyys**. Sen laajuus ja luonne määräytyy muiden politiikkojen muodostaman kokonaisuuden perusteella.

2.5.1 Talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja Euroopan työllisyysstrategian suuntaviivat **integroidaan** nykyisin toisiinsa. Ainakin sellainen **periaatteellinen lähentyminen**, jonka avulla pyrittäisiin tietyin ajan kuluessa yhdenmukaisuuteen, voitaisiin saavuttaa järjestämällä euroalueen maille tarkoitettu euroryhmän ja työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaneuvoston **yhteinen kokous**. Tällaisessa kokouksessa voisi tulla esille päätöksenteon kannalta arvokkaita seikkoja neuvoston vuosittaista kevätkokousta ajatellen.

3. Komission asiakirja

3.1 Komissio esittää kiitettävän tiiviissä kolmiosaisessa tiedonannossaan katsauksen tähänastisiin kokemuksiin sekä erityishuomioita ja suosituksia. Tiedonannossa ei toisteta nytemmin jo yleisesti hyväksytyjä seikkoja eikä periaatteita, joista on tullut vuosien kuluessa osa talouspolitiikan suuntaviivoja.

3.2 Katsaus euron ensimmäisinä vuosina saatuihin kokemuksiin

3.2.1 Komissio viittaa vuonna 1999 tapahtuneen euron käyttöönoton alla käytyihin keskusteluihin ja muistuttaa, että peruskysymyksenä oli, "miten rahaliittoon osallistuvat jäsenvaltiot **sopeutuisivat häiriöihin ja kilpailukykyeroihin** tilanteessa, jossa työvoiman liikkuvuus oli vähäistä, tavaroiden ja palvelusten markkinoiden yhdentymisen puutteellista ja julkinen talous edelleen jäsenvaltioiden yksinomaisessa päätösvallassa". Näitä kysymyksiä pohditaan edelleen, mutta epäilyksille, joita rahaliitolle lyhyttä olemassaoloa povanneet esittivät, ei ole tullut vahvistusta.

3.2.2 Euro on ollut eittämättä **menestys**, tai ainakin siitä on saatu myönteisiä kokemuksia: se on **vahva ja vakaa valuutta**, joka on reagoinut asianmukaisesti yhteisiin ulkoisiin ja sisäisiin häiriöihin ja joka on pystytty suojaamaan tehokkaasti inflaatiolta. Jäsenvaltiot ovat voineet nauttia "historian suotuisimmista rahoitusolosuhteista". ETSK:n mielestä näiden etujen lisäksi tulee mainita, että euroalue on suojannut useita siihen kuuluvia jäsenvaltioita inflaatiolta, josta niiden kansallinen valuutta olisi varmasti joutunut kärsimään talous- ja budjettiolojen huonontumisen takia. Euro on maailman toiseksi merkittävin valuutta, ja se on suojannut jäsenvaltioita raha- ja valuuttapolitiisilta häiriöiltä, jotka olisivat haitanneet kasvua, johtaneet työpaikkojen vähenemiseen ja vieneet talouden toimijoiden luottamuksen.

3.2.3 Menestyksen vastapainona on kuitenkin edelleen eräitä ongelmakohtia. Yksittäisten kansantalouksien sopeutuminen maan sisäisiin kehityskuluihin on monissa tapauksissa ollut vaihalloista ja sopeutumisen tulokset hyvin erilaisia, ja erot ovat heijastuneet **inflaatio- ja kasvulukuihin**. Talouskasvun hidastumisen johdosta tehtyjen mukautusten olisi pitänyt mahdollistaa nopeampi paluu keskipitkän aikavälin kasvu-uralle, kun alussa tapahtunut kilpailukyvyyn heikkeneminen olisi korjattu. Näin ei tapahtunut tai tapahtui joka tapauksessa vain osittain. Lopuksi komissio toteaa, että "[e]uroalueella ei myöskään ole yleisesti ottaen vielä päästy kestäväan nopeaan kasvuun eikä kestäväan korkeaan työllisyyteen". ETSK kommentoi tätä väitettä tuonempana.

3.2.4 Toisaalta komissio tunnustaa, että sopeuttamisongelmat eivät johdu yksinomaan tai pääasiassa finanssipolitiikan uudistusten ja rakenneuudistusten toteutuksen viivästyisestä vaan myös rahaliiton sääntöjen sanelemasta kurista.

3.2.5 Emun alkuvuosina esiintyi **reaalisten efektiivisten valuuttakurssien** epätasapainoa ja vaihteluja. Eräissä jäsenvaltioissa tähän yhdistyivät korkojen voimakas lasku ja "kotitalouksien luottorajoitteiden väheneminen, minkä ansiosta luotonsaantimahdollisuudet lisääntyivät yhdentyneillä rahoitusmarkkinoilla". Tämä vaikutti suoraan kesto- ja kertahyödykkeiden kuluutukseen. Eräät kansantaloudet ovat kärsineet erityisesti vaihtotaseen alijäämän kasvusta, jonka ovat aiheuttaneet massiiviset investoinnit ulkomaisiin kesto- ja kertahyödykkeisiin (kiinteään omaisuuteen).

3.2.6 Komissio esittää Alankomaiden esimerkin perusteella yleisluonteisen väitteen siitä, "millaisia riskejä liittyy siihen, että **finanssipolitiikkaa suunnitellaan "hyvinä aikoina"**". Alankomaissa vuosikymmenen alussa vallinnut erittäin hyvä suhdanne johti työ- ja rahoitusmarkkinoiden ja loppujen lopuksi myös finanssipolitiikan myötäsyklisyyteen. Talouden ulkopuoliset olot aiheuttivat äkillisen suhdannetaantumun, joka puolestaan pakotti toteuttamaan rajua vastatoimenpiteitä seurausten hillitsemiseksi.

3.2.7 Myös **hinnoilla ja palkoilla** on ollut merkitystä ongelmavyöhydyissä, sillä ne ovat mukautuneet liian hitaasti kotimaisiin

suhdannevaihteluihin, vaikka palkkojen kehitys on ollut erittäin maltillista. Maltillinen palkkakehitys on muun muassa auttanut vähentämään työttömyyttä. Tuottavuuden kasvun hitauden vuoksi reaalisesta arvonalenemisesta johtuva rasitus on kohdistunut sekä hintoihin että palkkoihin, mutta pääasiassa palkkoihin. Nämä ilmiöt vaikuttavat toisiinsa kansainvälisillä markkinoilla aiheuttaen kysynnän muutoksia ja vaikuttaen kilpailukykyyn.

3.2.8 Lisäksi todettakoon, että **reaalisesta ja nimellisestä lähentymisestä** on saatu erilaisia tuloksia. Tuloksista voidaan kuitenkin myös ottaa oppia, jos tapahtumia viitsitään tarkastella kriittisesti ja objektiivisesti. Komission mukaan erilaiset kehityskulut ovat olleet "osittain" seurausta jäsenvaltioiden erilaisista toimintalinjoista. ETSK huomauttaa kuitenkin tässä yhteydessä, että maailman ja Euroopan taloussuhdanteet ovat vaikuttaneet kaikkiin maihin **yleisesti ottaen** samansuuntaisesti ja että mahdolliset erot johtuvat siis **suurelta** osin jäsenvaltioiden toimintalinjoista. Komission mainitsemat esimerkit — Espanja ja Italia sekä Portugali ja Irlanti — osoittavat päivänselvästi, että korkeasuhdanteen aikana joko "sirkan" tai "muurahaisen" tapaan hoidetut budjettipolitiikat ovat tuottaneet täysin erilaiset lopputulokset.

3.3 Euroalueen moitteettoman toiminnan edellyttämät toimenpiteet

3.3.1 Kyseiseen asiakirjan kohtaan tulee kiinnittää runsaasti huomiota, sillä siinä esitetään **viisi erityishuomiota**, joista **komission lähitulevaisuuden kehitykselle asettamat ensisijaiset tavoitteet** koostuvat — tai jotka kuvastavat niitä.

3.3.2 **Ensimmäinen huomio: finanssipolitiikassa on noudatettava suurempaa varovaisuutta.** Toteutettavat toimenpiteet ovat itse asiassa niitä, jotka hyväksyttiin vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamisen yhteydessä ja jotka muidenkin kuin euroalueen maiden hallitusten olisi pitänyt tähän mennessä jo sisäistää. Kaikki nämä seikat sisältyvät suositukseen, jonka mukaan **finanssipolitiikassa tulee ottaa huomioon pitkän aikavälin kestävyys**. Tätä päivänselvää sääntöä ei ilmeisesti aina noudateta vuotuisia suunnitelmia laadittaessa.

3.3.3 **Toinen huomio: tavara- ja palvelumarkkinoiden joustavuutta on lisättävä.** Komission mukaan "tarvitaan lisää hintajoustoa alaspäin." Tätä tavoitetta ei voida saavuttaa, kun hinnat ovat jäykkiä, sillä tällöin nimellispalkkojen mukauttamista vastustetaan, koska mukautukset pienentäisivät reaali-palkkoja suhteellisesti enemmän. Tässä yhteydessä tulee myös edistää **resurssien uudelleenjakoa yritysten ja toimialojen kesken**. Kaiken kaikkiaan hintajousto ja resurssien uudelleenjakko riippuu tavara- ja palvelumarkkinoiden avoimuudesta. Lisäksi saattaa olla aiheellista tarkistaa vero- ja menopolitiikkaa (tai eräitä niihin liittyviä näkökohtia) sekä EU-tasolla että jäsenvaltio- ja aluetasolla.

3.3.4 **Kolmas huomio: rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä on nopeutettava.** Yhdentymisessä on saavutettu merkittävää edistystä, mutta komission mukaan vielä on tehtävä paljon, jotta euroalueen rahoitusmarkkinoiden tarjoamat mahdollisuudet saadaan hyödynnettyä. Yhä paremmin yhdyntyneillä rahoitusmarkkinoilla talouden häiriöillä on vähemmän vaikutusta tuloihin ja kansallisiin luottomarkkinoihin. Rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman ja parhailaan toteutettavien aloitteiden avulla voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia.

3.3.5 **Neljäs huomio: palkkojen määräytymismekanismi on otettava huomioon Emun vaikutukset.** Neuvotteluprosesseihin osallistuvilla työmarkkinaosapuolilla tulisi olla riittävästi tietoa asianmukaisen palkkakehityksen määrittämiseksi. Tällöin ne voisivat arvioida palkkojen korotusten vaikutukset mukautusprosesseihin. Kehityssuunnitelmien mukaisen palkkapolitiikan avulla voitaisiin välttää euron reaalisten efektiivisten vaihtokurssien liian suuret vaihtelut.

3.3.6 **Viides huomio: kansainvälinen ulottuvuus on otettava huomioon.** Tämä seikka tulisi ottaa huomioon "entistä järjestelmällisemmin". Euroalueen ja yksittäisten maiden talouspolitiikoissa on usein aliarvioitu tätä näkökohtaa, mutta se on kuitenkin erittäin merkittävä talouspolitiikkaa määritettäessä. Euron — tai pikemminkin sen kurssin — vaikutus muihin maailmantalouden toimijoihin on arvioitava huolellisesti, koska kauppaa-, finanssi- ja talouspoliittinen strategia on siitä riippuvainen.

3.4 Toimenpiteet euroalueen vahvistamiseksi

3.4.1 Komissio esittää asiakirjansa tässä kohdassa, millaisia **toimenpiteitä rahaliiton vahvistamiseksi ja täydentämiseksi** tarvitaan. Nykyisessä kansainvälisessä ympäristössä tämä on yhä tärkeämpää. Toistamisen ja tähdentämisen arvoinen on erityisesti seuraava virke: "Viimeaikaiset erot ovat osittain seurausta euroalueen talouksien lähtötilanteesta, jossa ne olivat vuotta 1999 välittömästi edeltävällä jaksolla." Tämä selittää ainakin osittain viimeksi kuluneita yhdeksää vuotta leimanneet kasvun ja politiikan erot.

3.4.2 **Komission mainitsemat toimenpiteet** esitetään seuraavassa otsikoiden muodossa, sillä niiden sisältö on pitkälti johdettavissa itse otsikoista sekä runsaasta materiaalista, joka yksittäisistä aiheista on saatavilla. Toimenpiteet ovat seuraavat:

- a. Nopeutetaan rakenneuudistuksia ja tuetaan yhdyntymistä.
- b. Vahvistetaan julkisten talouksien rahoitusasemaa ja parannetaan kansallisten budjettien laatua.
- c. Parannetaan koordinointia euroalueella ja sen ulkopuolella.

d. Edistetään euroalueen laajentumista.

e. Lisätään kansalaisläheisyyttä.

ETSK kommentoi yksittäisiä toimenpiteitä jäljempänä.

4. ETSK:n huomiot

4.1 *Ensimmäinen huomio: finanssipolitiikassa on noudatettava suurempaa varovaisuutta*

4.1.1 Komitea yhtyy komission esittämään paikoin epäsuoraan mutta kuitenkin selkeään kritiikkiin eräiden jäsenvaltioiden toimintalinjoista, joita leimaa usein pikemminkin halu esittää lähentymisvaatimukset täyttävä vuotuinen suunnitelma kuin tarve saada aikaan rahoitusaseman vahvistamisstrategia. Tällaisen arvostelun yhteydessä tulee myös ottaa huomioon seikka, johon komitea kiinnitti huomiota jo ennen euron käyttöönottoa: ⁽⁵⁾ **yksikään hallitus ei pysty laatimaan muista täysin erillistä ja asianmukaista finanssipolitiikkaa**, joka olisi riippumaton vaatimuksista ja ehdoista.

4.1.2 Vaikka lähentymissäännöistä johtuvia **vaatimuksia** ei otettaisi huomioon, koska niiden voidaan olettaa sisältyvän "asianmukaiseen" finanssipolitiikkaan, on olemassa muitakin, **sisäisiä ja ulkoisia** vaatimuksia. Sisäisistä vaatimuksista lienee aiheellista mainita vain ne, jotka ovat rakenteellisia tai johtuvat vielä toteuttamattomista rakenneuudistuksista. Ulkoisista vaatimuksista tulee ottaa huomioon maailmantalouden yleinen kehitys ja erityisesti **tuontienergiasta aiheutuvat kustannukset**. Ne **vaihtelevat huomattavasti** maasta toiseen, mutta tätä seikkaa ei koskaan pidetä talouspolitiikkojen erilaisuuden syynä. On kuitenkin tunnusmerkkinä, että energiahuollossaan täysin tai lähes täysin tuontienergiasta riippuvaiset maat ovat aivan eri asemassa kuin maat, joiden energiatase ei ole niin negatiivinen ja jotka saattavat jopa viedä energiaa.

4.1.3 Komitea toteaa, että jäljempänä kohdassa 4.1.6 mainitun kaltaisista rakenneuudistuksista ei ole aina saatu toivottuja tuloksia. Tulee siis varmistaa, että kussakin maassa ja unionitasolla parannetaan tällaisten uudistusten koordinointia ja että ne sovitetään yhä paremmin yhteen kilpailukykyä ja työllisyyttä tukevien makrotalouspolitiikkojen kanssa. Aiemmin näin ei ole aina tapahtunut, ja lähes kaikissa maissa vaatimattomaksi jäänyt kasvukehitys osoittaa, että tietyissä maissa kasvu on ollut uudistusten yhteydessä miltei "riippumaton muuttuja."

⁽⁵⁾ Lainaus alaviitteessä 3 mainitusta, vuonna 1997 annetusta lausunnosta: "hallitukset [eivät] aina pysty ohjailmaan oman maansa taloutta haluamalla tavalla ja jopa luotettavimmat ennusteet voivat osoittautua paikkansapitämättömiksi."

4.1.4 Suositusta, jonka mukaan **finanssipolitiikassa tulee ottaa huomioon pitkän aikavälin kestävyys** (ks. kohta 3.3.2), on syytä kommentoida erikseen. Finanssipolitiikkaan liittyy aina erilaisia taloutta ja sosiaalikesymyksiä sekä poliittisia suuntaviivoja koskevia pohdintoja. Tarkasteltaessa euroalueen maiden kymmenen lähivuoden historiaa voidaan huomata, että hyvin harvojen maiden politiikka on ollut vakaata. Kaikissa maissa on ollut eri suuntauksia edustavia hallituksia, mikä on demokraattisissa valtioissa toisaalta myös normaalia ja toivottavaa. Juuri tällainen vaihtuvuus tuo kuitenkin epävarmuustekijöitä pitkän aikavälin kestävästä kehityksestä koskeviin suunnitelmiin ⁽⁶⁾, koska suunnitelmien luotettavuus riippuu hallitusten jatkuvuudesta sekä tietysti monista muista ulkoisista tekijöistä.

4.1.5 Eräissä maissa rakenneuudistuksiin liittyy se erityinen näkökohta, että julkisen velan osuus on Maastrichtin kriteerien mukaista arvoa (60 prosenttia BKT:sta) huomattavasti suurempi eikä ole kehittynyt ajan kuluessa toivottuun suuntaan. Komitean mielestä ei riitä, että velkaa lyhennetään muutaman hyvän vuoden talousarvioiden ylijäämillä tai kertaluonteisin toimenpitein, vaan tavoitteena tulee olla julkisten varojen käytön tehostaminen tai menorakenteen radikaali korjaaminen, jos tehostaminen ei riitä.

4.1.6 Edellä kohdan 3.4.2 luetelmakohdassa a mainittu komission ehdottama toimenpide (rakenneuudistusten nopeuttaminen) on siis hyvin ongelmallinen, ja kulloisetkin poliittiset suuntaviivat **vaikuttavat niihin huomattavan paljon**. Eläke-, terveydenhuolto-, julkishallinto-, markkinoiden vapauttamis- ja energiakysymyksissä toteutettavilla rakenneuudistuksilla on voimakkaita sosiaalisia vaikutuksia, ja työmarkkinaosapuolilla on niissä ratkaiseva merkitys sen mukaan, mistä maasta on kysymys. Yksikään hallitus ei voi toteuttaa toimenpiteitä, elleivät kansalaiset niitä kannata, olivatpa toimenpiteet järkviä tai eivät. Lähihistoria osoittaa, että rakenneuudistukset pohjautuvat yleensä **erilaisten** ja joskus myös erisuuntaisten **vaatimusten väliseen kompromissiin**: teoriassa ”järkiperäisissä” uudistuksissa on otettava huomioon tosielämän väistämättömät vaatimukset.

4.1.7 Komitea tunnustaa, että jäsenvaltioiden huolellisesti suunnittelemat ja koordinoimat rakenneuudistukset on tärkeä saattaa valmiiksi. Eräät tämän tyyppiset toimenpiteet voivat kuitenkin herättää huolta ja lisätä kotitalouksien varovaisuutta ja säästöintoa. Toistaiseksi säästämisasteen nousu on vaikuttanut prosenttiyksikköinä ilmaistuna merkityksettömältä, mutta kun se ilmaistaan absoluuttisina summoina, asiat ovat aivan toisin. Esimerkiksi vuodesta 2001 vuoteen 2005 säästämisaste nousi alle yhdellä prosenttiyksiköllä. Nousu vastaa kuitenkin noin 50 miljardin euron leikkausta kulutusmenoista ⁽⁷⁾. Toisten mielestä tällainen signaali voi olla myös myönteinen: se, että kulutus kasvaa vähemmän kuin säästäminen, voi merkitä myös kansalaisten luottamuksen vahvistumista talouden tulevaan kehitykseen. Toiset taas kiinnittävät huomiota ulkomaille suuntautuviin investointeihin ja paheksuvat sitä, että niiden arvo ylittää

Eurooppaan tehtävät investoinnit. Kyse on erilaisista näkökulmista, jotka kuitenkin pitäisi sovittaa yhteen, kun otetaan huomioon, että ulkomaisten investointien lisääntyminen Euroopassa on loppujen lopuksi yksi maailmanlaajuistumisen myönteisistä vaikutuksista.

4.2 Toinen huomio: tavara- ja palvelumarkkinoiden joustavuutta on lisättävä

4.2.1 Komissio korostaa, että ”julkisilla varoilla on tuettava aktiivista sopeuttamista” **tavara- ja palvelumarkkinoiden joustavuuden lisäämiseksi**. Joustavuudella tarkoitetaan **”hintajoustoa alaspäin”** eli euroalueen alkuaikoihin verrattuna päinvastaista kehitystä. Tällaiseen tulokseen voitaisiin päästä muun muassa helpottamalla hintamuutoksia ja edistämällä resurssien uudelleenjakoa yritysten ja toimialojen kesken. Näin luotaisiin aiempaa paremmat edellytykset **palkkapolitiikalle**, joka vastaisi yhä paremmin suhdannesopeuttamiseen liittyvää vaatimusta pitää palkkatasot asianmukaisina ja pienentää sosiaalikutannuksia.

4.2.2 Komissio on todennäköisesti tehnyt oikeat päätelmät, mutta ETSK pohtii, ovatko ne realistisia ja pätevätkö ne kaikkiin tilanteisiin ja maihin. **Eri maiden** markkinoiden yhdyntymistä (kohdan 3.4.2 luetelmakohdan a jälkimmäinen osa) voidaan osittain edistää kannustinpolitiikan avulla, mutta **palkkopolitiikka määräytyy pitkälti työmarkkinaosapuolten keskinäisen konsultoinnin ja neuvottelun perusteella**. Vapaassa markkinataloudessa hintajousto ei siis ole aina ja paikasta huolimatta riippumatonta hallituksen toimista, vaan se on käytännössä riippuvaista siitä, pääsevätkö eri osapuolet — hallitus, työnantajat ja palkansaajat — sopuun. Sama pätee tietyssä määrin myös resurssien uudelleenjakoon yritysten ja toimialojen kesken: sitä voidaan varmasti edistää vero- tai sääntelytoimin, mutta loppujen lopuksi se riippuu markkinatilanteen suotuisuudesta ja työmarkkinaosapuolten sopimuksesta.

4.2.3 Tässä yhteydessä on syytä käsitellä erikseen markkinoiden vapauttamista, sillä siihen voi liittyä myös yritysten välistä resurssien uudelleenjakoa. Vaikka periaatteista pidetään virallisesti kiinni, käytännössä markkinoiden vapauttamisen tarkoitusperät, toteuttamistavat ja määrät vaihtelevat maasta toiseen ja noudattelevat kussakin maassa vallitsevia poliittisia suuntauksia, jotka ovat erilaisia ja joskus myös erisuuntaisia. Vapauttamistoimenpiteiden vaikutuksista hintaan (laatu on asia erikseen) ja kilpailukykyyn voidaan esittää erilaisia näkemyksiä. Voidaan päätellä, että ne eivät aina ja kaikkialla ole tuottaneet toivottuja tuloksia. Lisäksi voidaan todeta, että hintajousto ja palkkapolitiikan mukauttaminen ovat riippuvaisia myös siitä, voidaanko markkinoiden vapauttamista toteuttaa. Edellytyksenä on aina, että se toteutetaan markkinoiden niin sallissa ja että kilpailu, jota markkinoiden vapauttamisen tulisi luoda, hyödyttää kuluttajia toden teolla.

⁽⁶⁾ Lainausta alaviitteessä 3 mainitusta lausunnosta: ”otettaessa huomioon yhteiskunnallis-taloudellinen liikkuvuus — Euroopassa, mutta ennen kaikkia maailmanlaajuisesti — ohjelmien sijasta tulisi puhua mieluummin ohjelmajulistuksista, jotka olisivat velvoittavia, mikäli ne olisivat todellisen suhdannekehityksen mukaisia.”

⁽⁷⁾ Lähde: talouden ja rahoituksen pääosaston AMECO-tietokanta.

4.3 Kolmas huomio: rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä on nopeutettava

4.3.1 Kolme vuotta sitten käynnistetyn **rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman** avulla on saatu aikaan hyviä tuloksia (komission mukaan ”merkittävää edistystä”) niin maksujärjestelmissä kuin rahoitus- ja arvopaperimarkkinoilla ja yrityksille suunnatuissa pankkipalveluissakin. Voidaan sanoa, että näillä aloilla rahoitusmarkkinoiden yhdentyminen on pitkälle edistynyt. Toteuttamatta on vielä toimenpiteitä, jotka koskevat valvontaa, äänioikeuden käyttöä ja yritysfuusioita, mutta toimenpiteiden tarpeellisuudesta huolimatta nämä puutteet eivät haittaa jo meneillään olevaa yhdentymistä.

4.3.2 Erillisen kysymyksen muodostaa komission mainitsema, yleisesti **luotto- ja rahoituspalvelujen vähittäismarkkinoita** koskeva ongelma. Komissio toteaa seuraavaa: ”Paremmiin yhdentyneillä rahoitusmarkkinoilla talouden häiriöllä on vähemmän vaikutusta tuloihin ja kansallisiin luottomarkkinoihin.” Väite on varmasti perusteltu, mutta siitä, voidaanko se toteuttaa tuloksellisesti, on vielä keskusteltava. **Rahoitustuotteiden** markkinoiden yhdentäminen unionitasolla on jo tosiasia, eikä kukaan vastusta sitä, että minkä tahansa maan kansalainen voi ostaa tai myydä arvopapereita missä tahansa maassa. Mutta **rahoituspalveluja ja erityisesti luottoja** koskevissa kysymyksissä tilanne on mutkikkaampi, **eikä unionitasolla tapahtuva yhdentyminen ole helposti toteuttavissa lähitulevaisuudessa.**

4.3.3 Rahoituspalvelut ovat vakuutuspalvelujen tapaan siinä mielessä epätavallisia, että niihin liittyy **myyjään kohdistuvia riskejä**. Kaikkien liiketoimien toteutettavuus riippuu siis asiakkaan luotettavuudesta. Rahoituspalvelujen yhteydessä tarvitaan näin ollen tietoa maasta, johon myyjä ei ole sijoittautunut, ja sopimus, jossa määrätään muun muassa toimintatavoista mahdollisten riitojen tai maksuhäiriöiden ratkaisemiseksi. Yhden maan sisäisillä markkinoilla tämä ei tuota vaikeuksia, mutta unionitasolla tapahtuva yhtenäistäminen ja samojen sääntöjen soveltaminen edellyttävät eri kielten käyttöä sekä ostajan sijoittautumismaan lainsäädännön noudattamista ja mahdollisesti tuomioistuinten toimivallan soveltamista. Tästä aiheutuu kustannuksia, ongelmia ja esteitä, joita on vaikea poistaa lainsäädännön tai sääntelyn avulla. Asia voidaan ratkaista siten, että myyjä avaa ostajien sijoittautumismaahan (tai -maihin) sivukonttoreita, ja näin toimitaan jo nyt. Tällöin ei kuitenkaan voida puhua markkinoiden yhdentymisestä vaan pikemminkin sisämarkkinoiden laajentumisesta sijoittautumisvapauden periaatteiden mukaisesti. Tästä on se hyöty, että kansallisten markkinoiden kilpailu voimistuu ja että kuluttajalla on yhä enemmän valinnanmahdollisuuksia.

4.3.4 Rahoituspalvelujen vähittäismarkkinoiden yhdentämistä ei siis voida jatkaa lähitulevaisuudessa lainsäädäntöaloittein tai

kannustimin, vaan komission ja jäsenvaltioiden tulisi kohdentaa voimavaransa järkevästi saavutettavissa oleviin tavoitteisiin ja unohtaa tavoitteet, jotka on hankala saavuttaa.

4.3.5 ETSK yhtyy komission suosituksiin siitä, että rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä tulee **nopeuttaa**, jotta rahoitusvarat ohjattaisiin yhä tehokkaammin sellaisiin kohteisiin, jossa niitä kipeimmin tarvitaan. Komitea korostaa kuitenkin, että nykyiset (ja tarkasteltavana olevat täydentävät) säännöt riittävät takamaan markkinoiden lainalaisuuksiin perustuvan yhdentymisen. Se, mitä mahdollisesti tarvitaan, ovat nykyistä paremmat ja yhteisemmät kuluttajansuojasäännöt.

4.4 Neljäs huomio: palkkojen määräytymismekanismi on otettava huomioon rahaliiton vaikutukset

4.4.1 Komitea ilmaisee olevansa hieman yllättyneenä siitä, että komissio toteaa asiakirjassaan, ettei työmarkkinaosapuolilla ole ”riittävästi tietoa eri toimintalinjoihin liittyvistä haasteista ja niiden vaikutuksista” ja ettei niiden harjoittama palkkapolitiikka näin ollen ole rationaalista. Tällainen kanta ei sovi yhteen sen kanssa, mitä komissio on itse todennut eräissä selvityksissä⁽⁸⁾: ”Euroalueen nimellispalkkojen kehitys on ollut vuosina 1995–2005 hintavakauden tavoitteen mukaista, joten reaaliset yksikkötyökustannukset ovat laskeneet 0,4 prosenttia. Lisäksi on osoituksia siitä, että taloudellisten olojen parantuminen ei ole toistaiseksi vauhdittanut palkkojen nousua, mikä merkitsee, että yksikkötyökustannusten kehitys on ollut edelleen hintavakauden ja työllisyyttä edistävän kasvun periaatteiden mukaista. Yleisesti ottaen tuottajat ovat pystyneet säilyttämään voittomarginaalinsa muiden kuin työvoimaan liittyvien kustannustekijöiden aiheuttamasta paineesta ja kansainvälisen kilpailun kiristymisestä huolimatta.”

4.4.2 Komitea on kommentoinut tätä aihetta jo aiemmin, vuonna 2003 antamassaan lausunnossa⁽⁹⁾. Siinä esitetyt seikat pitävät edelleen täysin paikkansa. Lausunnossa todetaan palkkojen olevan kilpailukykyyn vaikuttava tekijä mutta myös ruokivan kysyntää sisämarkkinoilla. Komitea korostaa lausunnossa, että keskipitkällä aikavälillä tulee taata kulloisenkin maan tuotannon kasvua noudatteleva palkkakehitys, jotta kysynnän tyydyttävä kehitys ja hintojen kilpailukykyyn säilyttäminen saadaan sovittua yhteen.

4.4.3 Tässä yhteydessä komitea palauttaa mieliin tammi-kuussa 2007 kokoontuneen työllisyys- ja sosiaalipolitiikan neuvoston päätelmät sekä helmikuussa 2007 kokoontuneen euroryhmän päätelmät, joiden mukaan palkkaehtojen tulee olla kohtuulliset ja kasvun hedelmät tulee jakaa nykyistä asianmukaisemmin.

⁽⁸⁾ Euroopan komissio, *The contribution of labour cost development to price stability and competitiveness adjustment in the euro area*, Quarterly Report on the Euro Area, volume 6, n° 1, 2007. (Asiakirja on saatavilla vain englannin kielellä; käännös on ETSK:n).

⁽⁹⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”Talouspolitiikan laajat suuntaviivat vuosiksi 2003–2005”, EUVL C 80, 30.3.2004, s. 120.

4.4.4 Komitea toistaa jo kauan sitten omaksumansa näkemysten, jonka mukaan makrotaloudellista vuoropuhelua tulee tehostaa eri alojen (raha-, finanssi- ja palkkapolitiikkojen) koordinoinnin parantamiseksi ja niiden synergian vahvistamiseksi. Nykyisin koordinointi on puutteellista, mikä on omiaan vahvistamaan ETSK:n käsitystä siitä, että euroryhmän ja työllisyys- ja sosiaalipolitiikan neuvoston yhteisten kokousten järjestäminen (ks. kohta 2.5.1) ei ole vain tarpeellista vaan myös välttämätöntä.

4.4.5 Vaikka komissio ilmaiseekin tyytymättömyytensä talouskasvun ja työllisyyden suhteen, se ei käsittämättömästä syystä pidä tarpeellisuutta pohtia uudelleen makrotaloudellisten politiikkojen ja suosittelemansa politiikkayhdistelmän tähänastista suuntausta. Talous- ja rahapolitiikka pysyvät samoina, ja ainoastaan työmarkkinaosapuolilta vaaditaan, että ne mukauttavat palkkojen määrätymismekanismit rahaliiton vaatimuksiin. Tällä tavoin työmarkkinaosapuolille siirrettäisiin myös vastuu muiden politiikanalojen virheiden tasoittamisesta.

4.5 Viides huomio: kansainvälinen ulottuvuus on otettava huomioon

4.5.1 Komission huomiot **kansainvälisen ulottuvuuden** huomioon ottamisen välttämättömyydestä ovat täysin hyväksyttävissä ja liiankin ilmeisiä. Tässä yhteydessä voidaan vain todeta, että juuri komissio ja neuvosto ovat aliarvioineet tämän seikan alkuperäistä vakaus- ja kasvusopimusta laatiessaan, vaikka ETSK toi tuolloin suosituksissaan esille, että **pitkän aikavälin suunnitelmat** ovat maailmanpolitiikan odottamattomien **kehityskulujen** johdosta **epävarmoja**. Tämän ovat laajalti todistaneet viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden tapahtumat. Tulevien kymmenen vuoden tapahtumia on vieläkin vaikeampi ennustaa, joten sen mainitsemisella, että kansainvälinen ulottuvuus on otettava huomioon, on keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnitelmissa lähinnä teoreettista arvoa.

4.5.2 Vuotuisista suunnitelmista voidaan todeta, että maailmantalouden kehitys vaikuttaa ilmeisesti kaikkiin jäsenvaltioihin, kuuluivatpa ne euroalueeseen tai eivät. Vaikutus johtuu erityisesti **öljyalan** tapahtumista ja **Aasian mahtivaltioiden** yhä paranevasta **kilpailukykyvyydestä**. Ne maat, jotka ovat suhteellisesti vähemmän riippuvaisia öljystä, eivät kärsi kovin paljon hintojen syklisistä vaihteluista, mutta muita äkilliset suhdannevaihtelut, jotka vaikuttavat kotimaisiin hintoihin ja kilpailukykyyn, rasittavat voimakkaasti.

4.5.3 Vastaavasti Aasian maiden voimakas talouskasvu avaa **kilpailukykyisimmille Euroopan maille uusia markkinoita** mutta heikentää niiden maiden asemaa, jotka eivät ole juuri panostaneet kilpailukykyyn ja innovointiin. Komitean mielestä tässä yhteydessä kiinnitetään liikaa huomiota siihen väitteeseen, että muita huonompi kilpailuasema johtuisi euron sekä Aasian maiden valuuttojen ja Yhdysvaltain dollarin **valuuttakurssisuhteista**. Puutteet ovat pitkälti rakenteellisia, ja niiden johdosta hallitusten ja työmarkkinaosapuolten olisi uusittava toimintalinjat perin pohjin.

5. Muita toimenpiteitä

5.1 Eräitä toimenpiteitä on jo kommentoitu komission esittämien huomioiden yhteydessä. Seuraavassa esitetään lisäksi näkemyksiä muista komission käsittelemistä näkökohdista.

5.2 Komitea katsoo, että komission ei pitäisi rajoittaa pelkästään Emun taloudellisia seikkoja korostavaan lähestymistapaan, jossa poliittiseen ulottuvuuteen ei kiinnitetä huomiota. Rahaliitto ei ole itseisarvo vaan osa laajempaa hanketta luoda kansalaisyhteiskunta, jossa halutaan toimia yhdessä. Historiassa on runsaasti esimerkkejä siitä, että yhdentymisessä epäonnistuneiden maiden rahaliitot loppujen lopuksi luhistuvat. ⁽¹⁰⁾[E]uron käyttöönottoa ei pidä nähdä pelkästään teknisenä valuutan muuttumisena, vaan se on nähtävä suurena muutoksena, jolla on merkittäviä taloudellisia, rahapoliittisia ja sosiaalisia vaikutuksia. ⁽¹¹⁾ Unionin 27 jäsenvaltion on pidettävä tämä mielessä pohtiessaan perussopimusten uudistamista siinä tarkoituksessa, että unioni pääsisi institutionaaliseen kriisiin, jonka taustalla on monenlaisia syitä — yhtenä niistä laajalle levinnyt taloudellinen ja sosiaalinen pahoinvointi.

5.3 ”**Euroalueen edistäminen**” (ks. kohdan 3.4.2 luettelakohta d) on kommentoinnin arvoinen. Komissio luettelee, millaisia hyötyjä euroryhmään jo kuuluvat maat ja siihen myöhemmin liittyvät saisivat, mutta näyttää kiinnittävän jälkimmäisistä puheen ollen huomiota vain maihin, jotka ”valmistautuvat euron käyttöönottoon”. Näillä tarkoitetaan selvästikin unioniin hiljattain liittyneitä maita. Sitä, että osa unioniin euron käyttöönoton aikaan jo kuuluneista, opt-out-mahdollisuutta hyödyntävistä maista **ei edelleenkään kuulu euroalueeseen**, ei kommentoida lainkaan. Tällainen mahdollisuus kannattaisi palauttaa keskusteltavaksi. ETSK toivoo totisesti, että kyseiset maat pohtisivat päätöksensä uudelleen, ja katsoo, että komissiolta saatava kommentti selkiyttäisi päätöksen tekemistä siitä, **luovutaanko nk. opt-out-maiden mahdollisen Emu-jäsenyyden ajatuksesta lopullisesti**. Tällainenkin tieto edistää osaltaan euroalueen tulevaisuudenstrategioista päättämistä. Toisaalta on vaikea mieltää, miten euroryhmän ulkopuolisten maiden keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnitelmissa voidaan olla ottamatta huomioon mahdollisuutta tai halua ottaa käyttöön yhteinen raha.

5.4 Komitea vetoaa voimakkaasti talous- ja rahaliittoon kuuluviin maihin, jotta ne jatkaisivat ponnistelujaan Maastrichtin kriteerien noudattamiseksi ja politiikkojensa lähentämiseksi. Näin voitaisiin jatkaa todellista lähentymistä. On täysin mahdollista hyväksyä, että eräät maat selvästikin harjoittavat leväperäistä politiikkaa, vaikkei se ole perusteltavissa poikkeuksellisilla olosuhteilla. Tällainen käytös horjuttaa muiden jäsenvaltioiden luottamusta kyseisiin maihin ja heikentää loppujen lopuksi myös koko Euroopan uskottavuutta.

⁽¹⁰⁾ Latalainen rahaliitto (1861–1920) epäonnistui osittain siitä syystä, ettei sen jäsenten (Italia, Ranska, Sveitsi, Belgia ja Kreikka) budjettikuri ollut riittävän tiukka. Ruotsin (tuolloin Ruotsi-Norjan) ja Tanskan vuonna 1873 solmima rahaliitto raukesi, kun poliittinen kehys muuttui. 1800-luvulla solmittu Saksan tulliliitto, jonka ansiosta syntyi myös rahaliitto, sitä vastoin onnistui, koska maa yhdistyi poliittisesti vuonna 1871. Rahapolitiikan onnistuminen ja poliittinen yhdentymisen kulkevat siis käsi kädessä, sillä tällainen liitto perustuu talouspolitiikkojen voimakkaaseen koordinointiin ja siis jonkinasteiseen keskittämiseen.

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma euroalueen laajentumisesta, 2006/2103(INI), 1. kesäkuuta 2006.

5.5 Lopuksi viestitetään halusta tulla ”**lähemmäs kansalaisia**”. Tätä on toistettu liian monta kertaa, ja siitä on tullut toistuva pääteema. Aihe on kuitenkin perustavan tärkeä, ja siihen liittyy kysymys **yksittäisten hallitusten suorasta vastuusta**. Euron hyödyt ovat kaikkien nähtävissä, jos ne suinkin halutaan nähdä. Usein vain on niin, että hallitukset esittävät jäsenvaltioissa käytävässä keskustelussa hintavakauden, luotonsaannin helpottumisen ja muut seikat omina ansioinaan. Haittapuolet (olivatpa ne todellisia tai oletettuja) ja etenkin hintojen nousu pannaan kuitenkin euron syyksi, myös niissä tapauksissa, joissa syy ei ole euroon siirtymisessä. Poliitikassa kukaan ei halua myöntää hyötyjä muiden ansioiksi, mutta kaikki yrittävät vierittää vastuun kielteisistä asioista jonkun muun tai muiden niskoille.

6. ETSK:n muita huomioita

6.1 Komission asiakirjaa koskevien huomioiden lisäksi ETSK esittää lisäpohdintoja varten näkemyksensä kahdesta muusta seikasta.

6.2 On esitetty, että Euroopan heikko menestys kilpailussa muiden maiden, erityisesti Aasian maiden, kanssa johtuu **euron vaihtokurssin muutoksista**. Koska tätä seikkaa voidaan pitää

osasyynä (mutta, kuten kohdassa 4.5.3 todetaan, ei pääsyyinä), komitea katsoo, että pyyntö **saada euroalueelle edustaja Kansainväliseen valuuttarahastoon** olisi esitettävä uudelleen ja entistä ponnekkammin. Aiemmin on ehdotettu, että euroalueen edustus IMF:ssä korvaisi sen toimintaan nykyisin osallistuvien jäsenvaltioiden edustuksen, mutta yksikään osallistujavaltio ei näytä halukkaalta luopumaan edustuksestaan euroalueen hyväksi. Ihanteellista olisi, jos **euroalueelle pyydetäisiin edustusta** IMF:n nykyisten osanottajien **lisäksi**, mutta lyhyellä aikavälillä realistisin ratkaisu olisi jäsenvaltioiden edustajien keskinäinen koordinointi. Toisaalta ei ole perusteltua evätä kansainvälisessä kaupassa perustavan tärkeässä asemassa olevalta valuuttalta omaa edustusta. Vastustus, jota perustellaan sillä, etteivät rahaston säännöt salli euroalueen edustusta, vaikuttaa hieman hataralta. Sääntöjen muuttaminen olisi pientä siihen verrattuna, että maailman eturivin valuutta ei ole mukana maailmanlaajuisen valuuttapolitiikan hallinnoinnissa.

6.3 Komitea suhtautuu suurin varauksin ideaan **Euroopan vakausrahastosta**, jolla vähennettäisiin jäsenvaltioiden välisiä kasvuroja⁽¹²⁾. Ajatusta olisi joka tapauksessa kehitettävä huomattavasti pitemmälle, ennen kuin siitä voidaan käydä todellista keskustelua.

Bryssel 26. syyskuuta 2007

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹²⁾ Euroopan vakausrahastoon kerättäisiin varoja kaikilta jäsenvaltioilta taloudellisesti hyvien kausien budjettilyijäämistä ja siitä rahoitettaisiin neuvoston ja Euroopan parlamentin ensisijaisiksi ja yhteisön edun mukaisiksi vahvistamia hankkeita. Keskeinen vasta-argumentti on, että tämä merkitsisi kurinalaisesta talouspolitiikasta rankaisemista ja kielteisen kannustevaikutuksen syntymistä.